

Isalikway ug suklan ang dili lihetimong rehimeng Marcos II

Partido Komunista ng Pilipinas
Mayo 13, 2022

Sa usa sa labing dayag nga pag-ilog sa gahum niining milabayng kasaysayan sa Pilipinas, gikawat sa pundok Marcos-Duterte ang nasudnong piniliay niadtong Mayo 9 pinaagi sa pagpanglimbong sa dekompyuter nga sistema sa eleksyon sa Comelec, pagpamalit og boto, armadong pagpamugos, sistematikong dis-impormasyon, pagmanipula sa hunahuna, pulitikanhong pagpanglingla ug pagtuis sa kasaysayan.

Ang kampanya gipadagan sa dagkung kumpanya sa mga PR nga nagpaandar sa kampanya sa midya ug *troll farms* sa *social media*, nga gipondohan sa kinawat nga bahandi sa mga Marcos ug sa pondo sa estado ni Duterte, ug pinansyal nga kontribusyon gikan sa dagkung negosyante, dagkung agalong yutaan, pulitikanhong dinastiya ug *warlord*. Sa takuban sa kontra-insurhensiya, gigamit ang mga yunit militar ug pulis alang sa aktibong mangampanya alang kang Marcos ug Duterte.

Ang anak sa diktador nga si Ferdinand Jr., gikatakang mahimong presidente, samtang ang anak nga babaye sa tirano nga si Sara Duterte, gikatakda nga mahimong bise-presidente. Sa mata sa katawhang Pilipino, ang mosuluray nga rehimeng Marcos-Duterte usa ka dili lehitimong rehimen tungod sa pagpanikas ug pagpanglimbong sa eleksyon.

Gidahum sa katawhang Pilipino nga sama sa iyang tiranong amahan, magtukod og usa ka despotiko ug

kurap nga rehimen si Marcos Junior nga magsilbing instrumento sa imperyalismo, pyudalismo ug burukrata kapitalismo, ug magresulta sa grabeng pag-antus sa lapad nga masang Pilipino. Nakatakda siyang mahimong hepe sa neo-kolonyal nga estado ubos sa imperyalismong US ug dumalahan ang labaw pang paggrabe sa semikolonyal ug semipjudal nga sistema.

Girepresentahan sa pundok nga Marcos-Duterte ang labing dautan nga tirano, pasista ug kurakot nga mga burukrata kapitalista sa nagharang reaksyunaryong hut-ong. Si Marcos Junior usa sa wala nagbasol nga benepisyaryo ug tigdependa sa 14 ka tuig nga pasistang diktaduryang Marcos (1972-1986). Nakigalyansa siya kang Sara Duterte nga hakog sa gahum nga nagdomina sa Davao City gamit ang gahum sa militar ug pulis.

Aron hatagag dalan pabalik sa Malacañang, gigamit sa mga Marcos ang binilyong piso gikan sa kinawat

nga bahandi aron makuha ang lokal nga pulitikanhong gahum sa Ilocos Norte ug Leyte, aron modagan ug magbaton og mga pwesto sa reaksyunaryong kongreso, aron subling matukod ug mapakusog ang pulitikanhong alyansa ug pinansyal nga relasyon sa mga dagkung burgesyaku-prador ug langyawng bangko. Ang ilang hinayhinay nga pagbalik sa gahum gipasagdan sa mga misunod nga mga reaksyunaryong rehimen sukad niadtong 1988 ubos sa tambag sa ilang mga agalong imperyalistang US sa tumong nga plantsahon ang mga panagbangi sa mga paksyon.

Gigamit sa mga Marcos ang ilang gibanhaw nga pulitikanhong gahum aron maglunsad og kaylap nga kampanya sa dis-impormasyon aron tuison o paphaon ang kasaysayan. Sa milabayng mga tuig, ilang gipaninguha nga mapanas ang ilang mga krimen sa pagpangawkaw ug korapsyon, ug grabeng mga paglapas sa tawhanong katungod nga nahimo sa panahon sa diktaduryang Marcos. Ang laraw sa mga Marcos nga mobalik sa Malacañang labaw pang gipasasan sa milabayng unum ka tuig sa rehimeng Duterte nga nagtugot sa pagpalubong kang Marcos Sr sa lubnganan sa mga ba-

yani, balik-balik nga pagdayeg sa iyang diktaduryang paghari, pagsul-ting walay kinawat nga bahandi ang mga Marcos, ug sa katapusan, pagkigkunsabuhay sa pagpanglimbong sa eleksyon.

Gimanipula ang resulta sa eleksyon para ipagawas nga "landslide" ang kadaugan ni Marcos aron tabunan ang kamatuoran nga minilyon ang miduyog sa mga dinagkung demonstrasyon sa tibuok nasud aron isalikway ang mga Marcos ug suportahan ang pulitikanhong oposisyon. Tumong niining ipagawas nga "lehitimo" ang iyang rehimen. Sa klasikong Hitlerite nga pamaagi, ang "landslide nga kadaugan" ni Marcos

gituyong daku kaayo aron makahanuna ang katawhan nga dili kini usa ka grabeng pagtuis sa kamatuoran.

Sa tumong nga ipreserba ang kalig-on sa nagharing sistema, kadaghanan sa mga reaksyunaryo, ilang mga pulitikanhong partido, imperyalistang US, militar ug pulis, ug dagkung burgesya-kumprador, nagpakabuta-bungol na sa sistemati-kong pagpangawat sa eleksyon ug naghatag sa ilang pag-ila ngadto sa rehimeng Marcos II. Nagtinguha silang tanan nga palig-onon ang nagharing sistema, ug panalipdan ug iasdang ang interes sa mga nagharing hut-ong ubos ni Marcos.

Nagsaad ang rehimeng Marcos II nga ipadayon ang miaging unum ka tuig sa tiranikong paghari, terorismo sa estado ug pagpaka-itoy sa langyawng imperyalistang gahum, ug pagbalik sa dinagkung korapsyon ug pagpangawkaw sa mga Marcos, 50 ka tuig sukad gideklara ni Marcos Senior ang balaod militar ug gitukod ang diktaduryang paghari niadtong 1972. Ang paghibalik niini pinaagi sa pagpanglimbong ug pagpanikas, usa ka tin-aw nga indikasyon kung unsa ka himalatyon ang nagharing semikolonyal ug semipyudal nga sistema dunot sa kinauyukan ug gidominahan sa pinakadautan sa mga reaksyunaryo.

Mga posibleng mahitabo ilalum ni Marcos II

Si Marcos Junior ang labing dakung tigpanalipud sa diktaduryang paghari sa iyang amahan ug sa korapsyon sa ilang pamilya. Gilauman nga mahimo usab siyang usa ka tirano ug kawatan. Siya ug ang iyang pamilya lakip sa nag-unang burukrata-kapitalista nga walay ulaw nga naghakop og dakung kantidad sa bahandi isip mga ahente sa mga imperyalista, ug sa nagharing hut-ong sa dagkung burgesya kumprador ug dagkung agalong yutaan.

Para sa katawhang Pilipino, ang umalabot nga unum ka tuig sa paghari ni Marcos magpakita sa paspas nga pagtiurok sa sosyo-ekonomikanhon, grabeng kalisdanan ug pagpangdaugdaug, ug nagkaigting nga pulitikanhong pagpanumpo. Wala si-

lay laing mahimo gawas sa pagdepensa sa ilang mga demokratikong katungod ug interes pinaagi sa tanang porma sa pakigbisog.

Ang nag-ung-ong nga hulga sa unum ka tuig ubos ni Marcos Junior nagtukmod sa katawhang Pilipino ug sa ilang mga demokratiko, progresibo ug patriyotikong pwersa aron palig-onon ug padaghanon ang ilang han-ay. Nagmugna usab kini og mga kundisyon alang sa pagpalig-on sa rebolusyonaryong armadong pakigbisog samtang ang katawhan, ilabina ang kabatan-onan, ginaaghat nga dinaghang mosalmot sa Bagong Hukbong Bayan.

1. Sa higayon nga makalingkod na si Marcos Junior sa gahum, hingpit nga mawala ang kwarta sa katawhang Pilipino nga gibulsa sa mga Marcos atol sa ilang 14 ka tuig nga paghari. Isip presidente, kayang himuon ni Marcos Junior ang tanang paagi aron bawion ang mga kabtangan ug kwarta nga giangkong sa

mga Marcos, aron tapuson ang pali-siya sa gubyerno sa pagbawi sa kinawat nga bahandi pagmando sa pagwagtang sa Presidential Commission on Good Government o wad-an kinig kapuslanan.

2. Ang Marcos nga pangulohan epektibong magasalikway sa 40 ka kasong sibil nga may kalabutan sa ilang kinawat nga bahandi nga gibababang dili moubos sa \$10 bilyon, nga wala pay katunga ang nabalik sa gubyerno. Si Marcos Junior mismo nahukmang sa dili moubos sa duha ka beses nga wala pagbayad og buhis, ug nag-atubang sa demanda sa pagbayad sa ₱203 bilyonng buhis.

Nag-atubang usab siya sa mga kasong contempt (pagtamay sa korte) sa US tungod sa iyang pagdumili sa pagkooperar sa korte sa Hawaii kansang nagmando niadtong 1995 sa mga Marcos nga mobayad og \$2 bilyon sa mga biktima sa tawhanong katungod. Ang iyang inahan nga si Imelda, nahukmang sad-an sa labing menos pito ka mga kriminal nga kaso sa *graft* (pagpanghukhuk) nga may silot nga 11 ka tuig nga pagkapriso matag usa, ug nakalikay nga mapriso. Lagmit nga mamatay na lang siya nga wala man lang maka-

Espesyal nga Isyu | Mayo 13, 2022

Ang Ang Bayan
ginamantala duha ka hugna
matag bulan
sa Komite Sentral sa Partido
Komunista ng Pilipinas

 @cpp_angbayan
 ang.bayan@cpp.ph

tapak sa prisohan.

3. Gusto ni Marcos nga ang sunod nga henerasyon sa mga Pilipino modaku nga walay kahibalo sa wala sukad hipalgi nga korapsyon, pag-pangawkaw ug mga pag-abuso nga nahitabo sa panahon sa 14 ka tuig nga paghari sa diktaduryang Marcos, ug patuohon sila sa buhat-buhat nga estoryang “golden age” ang balaod militar. Kayang palihukon ni Marcos ang lapad nga rekursos sa gubyrno aron hingpit nga paphaon ang mga libro sa eskwelahan nga nagahisgot sa kamatuoran bahin sa balaod militar, ug labaw pang pasubsubon ang pag-usab, pagtuis o pagtangtang sa mga rekord sa kasaysayan. Mahimo pa gani niyang mandoan ang gubyrno sa pag-angkon sa lugar nga gibarugan sa Bantayog ng mga Bayani ug gamiton kini sa usa ka matang sa proyekto sa imprastruktura sa gubyrno.

4. Gideklara ni Marcos ang planong ipadayon ang programang Build Build Build ni Duterte nga nagsilbing usa sa pinakadakung pangwartahan sa mga kurakot nga upisyal sa gubyrno ug nag-unang rason sa pagdoble sa utang sa nasud ilalum ni Duterte. Walag too ang pagtukod sa mga tulay ug mga dalan, lakip na ang reklamasyon sa kayutaan, bisan og wala kini gikinahanglan. Nakamugna og relasyon si Marcos sa mga upisyal sa China ug mga institusyong pinansyal ug lagmit nga iyang iduso ang pagpatuman sa Kaliwa Dam, Gened Dam, proyekto sa Chico River dam ug uban pang mga proyekto sa imprastruktura nga kusganong gisupak sa katawhan tungod sa makadaot nga epekto niini sa kinaiyahan, panginabuhian ug katungod sa yuta sa katawhan.

5. Sa hulagway sa iyang diktador nga amahan, ug sa estilo nga gitakda ni Duterte, si Marcos Junior gikatakda magtukod og diktadurya nga walay pagbati sa reklamo ug kritisismo. Iyang pagagamiton ang draconian Anti-Terrorism Law batok sa kinsamang mangahas nga moba-

rog ug mosukol sa iyang rehimen. Ingonman ang paggamit sa iyang amahan ang *communist bogey* (pag-panghadlok gamit ang komunismo) aron hatagag rason ang deklarasyon sa balaod militar niadtong 1972, ang palisiya sa *red-tagging* ug *terrorist-labeling* lagmit nga labaw pang mokusog ubos ni Marcos Junior.

Aron konsolidahon ang suporta sa militar, plano ni Marcos nga ipadayon ang National Task Force-Elcac o magtukod og lain pang susamang ahensya. Ubos sa impluwensya sa mga heneral militar nga nagbalsa og binilyon gikan sa mga kontrata sa pagpalit og armas sa US, lagmit nga ipadayon ni Marcos ang militarista ug peke nga lokalisadong panaghisgot kalinaw, kampanya sa pagpamomba gikan sa kahannginan ug brutal nga gubat kontra-insurhensiya isip palisiya sa sentral nga estado. Wala o halos walay puruhan nga seryosong makignegosasyon pangkalinaw si Marcos sa National Democratic Front.

Labaw nga nagkahuyang ang oposisyon sa pulitika. Napuno na karon ang Senado ug Kongreso sa mga kaalyado ni Marcos ug Duterte, ug sama kaniadto, lagmit magsilbing rubberstamp (sunudsunuran) sa diktaduryang Marcos.

Mosigpit ang kagawasan sa impormasyon ug sa pagpamahayag sama sa pagdumili ni Marcos sa pagtubag sa mga kritikal nga pangutana sa mga peryodista. Imbes nga kamatuoran, padayon nga hungitan ni Marcos sa katawhan og mga fake news (pekeng balita) ug mini nga mga hulagway isip kabahin sa pagpanindot sa iyang paghari, sama sa pag-usik-usik kanhi sa iyang inahan nga si Imelda sa pondo sa gubyrno sa pagtukod og mga bilding ug paril aron tabunan ang mga grabeng sakit sa katilingban. ug ang ngil-ad nga mga sekreto sa mga Marcos.

6. Ang paghibalik sa mga Marcos sa poder labaw pang magpaigting sa kontradiksiyon sa magkaatbang nga paksyon sa nagharing

hut-ong. Hingpit nga pahimuslan ni Marcos ang iyang unum ka tuig nga termino aron mohakop og porsyento sa kita o hingpit nga kontrolon ang mga operasyon sa dagkung burgesya kumprador, pinaagi sa mga hulga ng ligal o ekstra-ligal nga aksyon, sama sa gihimo ni Duterte sa mga Lopez ug uban pang dagkung negosyo.

Samtang ginapagawas sa mga Marcos ug Duterte nga magkaalyado sila, sa pagkatinuod, magkaribal usab sila tungod kay pareho silang kawatan, traydor ug walay pagsalig sa usag usa. Samtang ang mga Marcos utangan kang Duterte sa paghatag kang Marcos Senior og hero's burial (paglubong sa Lubnganan sa mga Bayani), nasuko usab sila sa kamatuoran nga si Duterte nagdumili sa pagtabang sa iyang unum ka tuig nga electoral protest dihang mapildi si Marcos Junior sa vice presidential race niadtong 2016. Sa pikas bahin, si Duterte naldismaya kung paunsa gipugngan ni Marcos Junior ug Gloria Arroyo ang iyang anak nga si Sara sa pagdagan sa pagka-presidente ug nagdumili sa pagdawat sa mga tanyag nga “power sharing” (bahinay sa gahum). Samtang nakalingkod sa trono si Marcos, sayod usab siya sa kapasidad ni Duterte nga luiban siya.

Aron mapreserba ang ilang aliyansa, posibleng pugngan ni Marcos ang imbestigasyon ug pagkiha sa International Criminal Court (ICC) sa mga kaso sa mga krimen batok sa katawhan nga gipasaka batok kang Duterte.

7. Labaw pang ilubong ni Marcos ang nasud sa utang atubangan sa nagkadakung depisit sa panalapi bunga sa kaylap nga korapsyon sa gubyrno, sobrang paggasto sa militar ug kapulisan, sobrang pagpresyo sa mga proyektong imprastruktura, ug pagkibhang sa buhis sa mga korporasyon. Aron mabayran ang higitang utang, gitakda ipadayon ni Marcos ang mga palisiya nga “girekomenda” sa International Monetary Fund (IMF) ug uban pang institusyong pinansyal aron “palapdon ang tax ba-

se” nga nagpasabot sa pagpahamtang og dugang buhis ngadto sa katawhan. Nakatakda nga iyang ipadayon ang deka-dekada nang palisiya sa liberalisasyon sa import ug pamuhunan, ubos nga suhulan, kumbersyon sa yuta, pagkibhang sa badyet sa katilingbanong serbisyo (edukasyon ug panglawas), ug uban pang neoliberal nga mga lakang nga nagbira sa nasud gikan sa nagsanga-sangang krisis.

8. Bugti sa suporta nga gihatag kaniya sa dagkung mga negosyante, ipadayon ni Marcos Junior ang palisiya sa pag-ubos sa suhulan ug pagpanumpo sa mga unyon ug asosasyon sa mamumuo. Labaw pang mag-antus ang hut-ong mamumuong Pilipino sa grabeng pagpahimulos ug kalisdanan taliwala sa pagtaas sa presyo, ubos nga suhulan, dili patas nga kahimtang sa pagtrabaho ug pagkawala sa kita.

9. Bugti sa suporta nga gihatag kaniya sa dagkung agalong yutaan,

padayong sumpuon ni Marcos Junior ang mga pangayo alang sa tinuod nga reporma sa yuta ug ibaliwala ang kahimtang sa masang mag-uuma ug minoryang katawhan nga nag-antus sa pagpangilog og yuta ug pinugos nga dislokasyon.

10. Gitakdang ipadayon ni Marcos Junior ang palisiya ni Duterte sa dual puppetry (tinagurhang pagpakaitoy o pagyukbo) sa US ug China. Sa usa ka bahin, bugti sa mga pautang ug suhol sa China, lagmit nga dili niya hagiton ang agresyong militar ug interbensyon sa China sa kadagatan sa Pilipinas, ni pagpangayo sa China nga ilhon ang sobe-ranya sa Pilipinas sa iyang *exclusive economic zone* ug *extended continental shelf* nga gitakda ubos sa United Nations Convention on the Laws of the Seas (UNCLOS) ug ang desisyon sa International Arbitral Tribunal. Sama ni Duterte, gi-surrender ni Marcos ang maong pag-angkon base sa wala pag-ila sa Chi-

na sa UNCLOS o sa desisyon sa IAT.

Sa pikas bahin, padayong ipatuman ni Marcos ang mga dikta sa neoliberal nga palisiya sa ekonomiya sa US-IMF-WB (nga naghatag benepisyo usab sa dagkung monopol-yong kumpanyang Chinese). Aron makonsolida ang suporta sa Armed Forces of the Philippines (AFP), ipadayon usab niya ang pagsuporta sa Mutual Defense Treaty, Visiting Forces Agreement, Enhanced Defense Cooperation Agreement (EDCA) ug uban pang dili patas nga kasabutan militar sa US, diin lakip ang Operation Pacific Eagle-Philippines, magtugot sa militar sa US nga gamiton ang nasud isip dakung base militar sa pagpreposisyon sa mga tropa ug armas.

Ang palisiya ni Marcos sa tinagurhang pagpakaitoy lagmit nga himuong magnet ang nasud nga mobira niini ngadto sa tunga-tunga sa nagkadakung posibleng armadong panagsangka tali sa US ug China.

Mga tahas ilalum sa rehimeng Marcos II

Ang pag-ilog sa pundok Marcos-Duterte sa gahum pinaagi sa pagpanglingla, pagpanikas ug dekompyuter nga pagpangawat sa eleksyon sa Mayo 9 nagaghat sa katawhang Pilipino nga mobangon ug depensahan ang ilang mga demokratikong katungod ug kaayuhan pinaagi sa tanang porma sa pakigbisog. Nanawagan ang Partido sa katawhang Pilipino ug sa ilang mga rebolusyonaryong pwersa nga abagahon ang mosunod nga mga kinatibuk-ang tahas.

Maglunsad og lapad nga demokratikong pagsukol batok sa dili lehitimong rehimen ni Marcos Junior nga natukod base sa sistematikong pagpanglimbong ug kabangis. Tukuron ang lapad nga nagkahiusang prenteng anti-Marcos ug anti-Duterte sa tanang demokratikong pwersa. Ilunsad ang usa ka internasyunal nga kampanya aron ibutyag ang gubernong Marcos II isip usa ka dili lehitimong rehimen.

Suklan ang tanang palisiya sa rehimeng Marcos II nga nagpasiugda sa awtoritarianismo, terorismo

sa estado, korapsyon ug pagpakaitoy. Suklan ang tanang palisiya nga nagayatak sa mga batakang demokratikong katungod sa katawhan, lakip ang katungod sa pag-organisa, malinawong asembleya, kagawasan sa pagpamahayag, kagawasan sa akademiko ug uban pa.

Mangampanya batok sa disinformasyon ug mga pagsulay nga balihon ang makasaysayanong hukum sa katawhan batok sa diktaduryang Marcos. Maglunsad og kampanyang pang-edukasyon ug rebolusyong pangkultura aron tabangan ang ka-

tawhan, ilabina ang kabatan-onan, nga mahinumduman ug dili makalimtan ang mga krimen nga nahimo batok sa katawhang Pilipino sa 14-ka-tuig nga diktaduryang US-Marcos, ug unsa ka maisugon ug militanteng misukol ang katawhan pinaagi sa tanang porma sa pakigbisog.

Iasdang ang pakigbisog alang sa hustisya sa tanang biktima sa pag-abuso sa tawhanong katungod ubos sa rehimeng Duterte. Suportahan ang pagduso sa imbestigasyon ug pagkiha kang Rodrigo Duterte sa International Criminal Court, ug iduso nga silutan siya sa dili maihap nga mga kaso sa ekstrahudisyal nga pagpamatay, pagdagit ug tortyur nga gihimo sa mga pwersa sa kapulisan ug militar sa dagan sa gubat kontra-droga, ingonman sa brutal

nga gyera kontra-insurhensiya sa kabanikanhan.

Makigbisog aron tapuson ang militarisadong estado ug iduso ang pagbungkag sa NTF-Elcac. Ipanghingusog ang pagtangtang sa tanang kanhing upisyal militar sa burukrasya.

Pakusgon ang lokal ug internasyunal nga kampanya aron tapuson ang kampanya sa pagpamomba sa kahanginan nga gisuportahan sa US, presensya sa militar sa mga komunidad, kampanyang "pagpasurender" ug uban pang mga taktika nga sistematikong nagpuntirya sa mga sibil-yan.

Tukuron ug palig-onon ang mga unyon sa mga mamumuo ug sa tanang uban pang porma sa mga demokratikong organisasyong masa sa mga eskwelahan, upisina, trabahon, sa kasyudaran ug kabanikanhan nga mga komunidad, aron kolektibong iduso ang ilang mga demokratikong katungod ug kaayuhan.

Pukawon, organisahon ug pali-

hukon ang halapad nga masa aron pakusgon ang pangayo alang sa pagpausbaw sa suhulan, mas maayong kundisyon sa pagtrabaho, pagtapos sa kontraktwalisasyon ug uban pang porma sa *flexible labor* (pleksibleng pamuo), tinuod nga reporma sa yuta, dugang badyet alang sa panglawas ug edukasyon sa publiko, pagtapos sa todong liberalisasyon sa importasyon ug ismagling sa mga produkto sa agrikultura, pagtahod sa yutang kabilin ug katungod sa kaugalingong paghukom sa mga nasudnong minorya, pagtapos sa agresibong pagsulod sa mga operasyon sa mina ug pagpalapad sa mga plantasyon, ug uban pa.

Makigbisog aron panalipdan ang nasudnong soberanya sa nasud batok sa interbensyon sa US ug China. Iduso ang pagtapos sa interbensyon sa China sa mga teritoryo sa kadagatan sa Pilipinas. Ipanghingusog ang pagpalayas sa tanang pwersa ug magtatambag militar sa America, ang pagbungkag sa mga pasilidad sa

militar sa US, ug ang pagtangtang sa tanang nahaunang mga armas militar sa US sa tibuok nasud.

Labing paborable ang mga kundisyon alang sa dugang nga pagpakusog sa demokratikong rebolusyon sa katawhan pinaagi sa malungtarong gubat sa katawhan. Niining gubat sibil, gusto sa kaaway nga dugmukon ang armadong pagsukol sa katawhan batok sa pasistang pagpanglupig. Walay laing mahimo ang katawhan ug ang mga rebolusyonaryong pwersa gawas sa paghimo sa tanan aron pildihon ug gub-on ang armadong kontra-rebolusyon.

Kinahanglang manglimbasog ang mga kadre sa Partido ug tanang rebolusyonaryong pwersa, ug walay kakapoy nga pakusgon ang Partido, Bagong Hukbong Bayan ug uban pang rebolusyonaryong organisasyong masa aron iasdang ang pakigbisog alang sa nasudnon ug katilingbanong pagpalingkawas sa katawhan. AB